

คำแนะนำภาวะ COVID arm

โดย สมาคมโรคภูมิแพ้ โรคหืด และวิทยาภูมิคุ้มกันแห่งประเทศไทย
คณะผู้เชี่ยวชาญเหตุการณ์ไม่พึงประสงค์ภายหลังการได้รับวัคซีน และกองระบาดวิทยา กรมควบคุมโรค
ฉบับวันที่ 3 กันยายน 2564

❖ คำจำกัดความ

COVID arm คือ ลักษณะอาการไม่พึงประสงค์ภายหลังได้รับวัคซีนโควิด โดยมีอาการบวมแดง และเจ็บบริเวณที่ฉีดวัคซีนหรือใกล้เคียง มักเกิดอาการภายใน 7 วัน ส่วนใหญ่หายได้เอง

❖ อุบัติการณ์

จากรายงานก่อนหน้า พบอุบัติการณ์ของ COVID arm หลังจากได้รับวัคซีนโควิดชนิด mRNA ประมาณร้อยละ 1.1 ส่วนมากพบในเพศหญิงและภายหลังได้รับวัคซีนโดสแรก¹⁻³ มักมีอาการแสดงทางผิวหนังเฉพาะที่ หลังจากได้รับวัคซีนโควิดชนิด mRNA (Pfizer/Moderna) ภายใน 7 วัน ประกอบด้วย อาการเจ็บ (84.1%/92%), แดง (9.5%/10.0%) และบวม (10.5%/14.7%) ตามลำดับ^{4,5} นอกจากวัคซีนชนิด mRNA แล้ว ยังพบรายงานการเกิด COVID arm ภายหลังการฉีดวัคซีนชนิดอื่น ๆ ด้วย เช่น AstraZeneca⁶

❖ พยาธิสภาพ

COVID arm เป็นภาวะ Delayed-type hypersensitivity reaction เกิดจาก T-cell-mediated จากผลการตรวจชิ้นเนื้อบริเวณพยาธิสภาพ พบมี Superficial perivascular and perifollicular lymphocytic infiltrates with rare eosinophils and scattered mast cells^{3,7}

❖ ลักษณะอาการและการแสดง

หลังจากฉีดวัคซีน 1 – 2 วัน อาจมีอาการเจ็บบริเวณที่ฉีดแล้วหายไป ต่อมาเกิดอาการบวมแดงขนาดใหญ่ บริเวณที่ฉีดหรือบริเวณใกล้เคียง อาจมีอาการเจ็บและคันร่วมด้วยได้ ระยะเวลาเฉลี่ยที่เกิดอาการประมาณ 7 วัน (3 – 11 วัน) และอาการคงอยู่ได้นานเฉลี่ย 5 วัน (3 – 8 วัน)^{2,3} อย่างไรก็ตาม COVID arm สามารถพบในตำแหน่งที่ห่างไกลจากบริเวณที่ฉีดวัคซีนได้^{8,9} (Figure 1) ในบางรายอาจมีอาการแสดงอื่น ๆ ร่วมด้วยได้ เช่น ไข้ ปวดกล้ามเนื้อ ปวดศีรษะ เป็นต้น⁶

❖ แนวทางการรักษา

ส่วนมากสามารถหายได้เองภายในระยะเวลา 1 สัปดาห์ (2 – 11 วัน) อาจใช้การประคบเย็นเพื่อบรรเทาอาการ ในผู้ที่มีอาการบวมแดงหรือคันมาก สามารถใช้ยาทากลุ่มสเตียรอยด์หรือยากินแก้แพ้ได้ ในผู้ที่เกิด COVID arm สามารถรับวัคซีนชนิดเดิมในเข็มถัดไปได้ ไม่จำเป็นต้องเปลี่ยนชนิดของวัคซีน อย่างไรก็ตาม อาจเกิดปฏิกิริยาซ้ำได้หลังรับวัคซีนชนิดเดิมได้ 0 – 50% โดยในกลุ่มที่เกิดปฏิกิริยาทางผิวหนังซ้ำ พบว่า ระยะเวลาการเกิดเร็วขึ้นเฉลี่ยที่ 2 วัน ส่วนอาการแสดงอาจน้อยลง หรือเท่าเดิม^{2,3}

❖ สรุปประเด็นสำคัญ

COVID arm เป็น Delayed-type hypersensitivity reaction มักเกิดภายหลังได้รับวัคซีนโควิดชนิด mRNA ภายใน 1 สัปดาห์ สามารถหายเองได้ ผู้ที่มีอาการ COVID arm สามารถรับวัคซีนชนิดเดิมได้ในเข็มถัดไป

❖ เอกสารอ้างอิง

1. Jacobson MA, Zakaria A, Maung Z, et al. Incidence and Characteristics of Delayed Injection Site Reaction to the mRNA-1273 SARS-CoV2 Vaccine (Moderna) in a Cohort of Hospital Employees. Clin Infect Dis 2021.
2. Ramos CL, Kelso JM. "COVID Arm": Very delayed large injection site reactions to mRNA COVID-19 vaccines. J Allergy Clin Immunol Pract 2021;9:2480-1.
3. Blumenthal KG, Freeman EE, Saff RR, et al. Delayed Large Local Reactions to mRNA-1273 Vaccine against SARS-CoV-2. N Engl J Med 2021;384:1273-7.
4. Emergency Use Authorization (EAU) of the Moderna covid-19 vaccine to prevent coronavirus disease 2019 (COVID-19). Cambridge MMI.
5. Emergency Use Authorization (EAU) of the Pfizer-BioNtech covid-19 vaccine to prevent coronavirus disease 2019 (COVID-19). New York NPI.
6. Catala A, Munoz-Santos C, Galvan-Casas C, et al. Cutaneous reactions after SARS-COV-2 vaccination: A cross-sectional Spanish nationwide study of 405 cases. Br J Dermatol 2021.
7. Kempf W, Kettelhack N, Kind F, Courvoisier S, Galambos J, Pfaltz K. 'COVID arm' - histological features of a delayed-type hypersensitivity reaction to Moderna mRNA-1273 SARS-CoV2 vaccine. J Eur Acad Dermatol Venereol 2021.
8. Zengarini C, Artanidi C, Preci C, Gaspari V. Erythema migrans-like rash after Moderna vaccine: An uncommon type of "COVID arm". Dermatol Ther 2021:e15063.
9. Wei N, Fishman M, Wattenberg D, Gordon M, Lebwohl M. "COVID arm": A reaction to the Moderna vaccine. JAAD Case Rep 2021;10:92-5.

Figure 1: ลักษณะของผื่น COVID ARM หลังได้รับวัคซีนโควิดชนิด mRNA

(อ้างอิงจาก Blumenthal KG, Freeman EE, Saff RR, et al. Delayed Large Local Reactions to mRNA-1273 Vaccine against SARS-CoV-2. N Engl J Med 2021;384:1273-7.)

